

Јудита Планкош

Суботица, Градска библиотека

УДК 027.54(439)(091)

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА МАЂАРСКЕ (ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR)

Национална библиотека Мађарске основана је пре два века, 1802. године. Ваља знати, међутим, да су реални услови за настанак институције, која би могла прерасти у библиотеку националног значаја, постојали и неколико векова раније.

Познато је да је развој дворске културе, која је у другој половини 15. века настајала међу зидовима Будимске краљевске палате, прекинут нагло и насилно, најездом Турака и падом средњовековне угарске државе, након Мохачке битке 1526. године. На тај начин осујећена је могућност да се чувена Библиотека Корвинијана (*Bibliotheca Corviniana*) угради у темељ националне државне библиотеке.

Импозантна збирка књига краља Матије Хуњадија (*Hunyadi Mátyás*), прикупљена у поменутом периоду под утицајем књижевне културе већ раније неговане по самостанима и краљевским канцеларијама, доживела је необичну судбину, захваљујући тешким временима и небризи оних у чије је руке доспела након краљеве смрти.

О томе како је велика била потреба за књигом у времену које је претходило периоду Хуњадијеве владавине, сведочи чињеница да је на двору Људевита Анжујског - тзв. краља Лауша (*Nagy I. Lajos király*), око 1370. године настао један од најзначајнијих кодекса мађарске цивилизације - Илустрована хроника (*Képes Krónika - Chronicon pictum*).

Матија Хуњади, или Матија Корвин (*Matthias Corvinus*), како су га називали у најблиставијем периоду његове владавине по гаврану са породичног грба, остаће запамћен као један од најспособнијих владара у историји ове земље.

На мађарском престоу провео је тридесет и две године (1458-1490), мада је живео мање од пола века. Његов отац Јанош Хуњади (Hunyadi János), гувернатор, краљевски намесник и гувернер, легендарни Сибињанин Јанко, надалеко прослављен у борбама против Турака, у знатној мери је одржавао везе са домаћим и страним хуманистима, те је и својим синовима Владиславу (Hunyadi László) и Матији пружио могућност да стекну васпитање и образовање које је било у складу са њиховим погледом на свет. Зато нимало није чудно што је Матија, кад је 1458. године ступио на престо, већ био поборник хуманистичких идеја. Многи записи сведоче у прилог његовом добром познавању класичне поезије. Његова ренесансна потреба за уважавањем уметности, нарочито је дошла до изражаја након склапања брака са напуљском принцезом, Беатричом од Арагоније (Aragóniai Beatrix). Приликом доласка у краљевски двор, Беатриче је донела сопствену библиотеку. Књиге које су биле њено власништво могу се препознати по грбу. На двору угарског краља обреле су се познате личности тога доба: историчар Марко Антоније Бонфини (Marco Antonio Bonfini), сликари Сандро Ботичели (Sandro Botticelli), Филипо Липи (Filippo Lippi), Андреја Мантења (Andrea Mantegna), познати фирентински минијатор Атаванте дељи Атаванти (Attavante degli Attavanti), српска властела, браћа Јакшићи (Дмитар и Стеван) и Вук Бранковић. Међу Корвиновим најповерљивијим људима истицали су се Јанош Витез (Vitéz János) и Иван Чесмички (Czezmicei János alias Janus Pannonius), обојица интелектуалци словенског порекла. Они су несумњиво одиграли пресудну улогу у подстицању наклоности угарског краља ка сакупљању књига. Библиотека коју је Матијас Корвин оформио уз веома много знања и велику љубав према писаној речи, уживала је посебан углед на ренесансном двору, те је непрекидно допуњавана новим ремек-делима. Кодекси који су добили место у њој потичу углавном из фирентинских радионица. Угарски краљ је, међутим, и у просторијама Будимског двора основао сопствене преписивачке, сликарске (илуминаторске, минијаторске) и књиговезачке радионице у којима је настала нпр. позната Будимска хроника (Budai Krónika). Надзор над овим радионицама и послове везане за попуњавање збирке новим књигама краљ је поверио Дубровчанину Феликсу Рагузину, (Felix Ragusinus), о којем данашњим научним истраживачима стоји на располагању доста оскудан број података. За набавку књига био је задужен и Тадео Уголето (Taddeo Ugoletto) који је, да би што савесније обавио поверени му задатак, обишао готово све библиотеке које су у то време постојале у Европи. У краљевској палати краљ Матија опремио је две посебне одаје за библиотеку, које су за њега имале исти значај као и просторија у којој се налазио престо. Занимљиво је напоменути да је у периоду о којем је реч, већ радила прва будимска штампарија - штампарија Андраша Хеса (Hess András).

Уговор који је са првацима државе, након очеве смрти, 1490. године, склопио Јанош Корвин (Corvin János), син краља Матије, да би регулисао статус Библиотеке Корвинијане, представља значајан докуменат, на основу којег се може претпоставити да је Корвинова библиотека имала могућности да постане претеча данашње националне библиотеке.

КРАТАК ПРЕГЛЕД РАЗВОЈА НАЦИОНАЛНЕ БИБЛИОТЕКЕ

Готово четири века након формирања средњовековне краљевске библиотеке и након драматичних догађаја који су зауставили и прекинули њен развој, Националну библиотеку Мађарске утемељио је гроф Ференц Сечењи (gróf Széchényi Ferenc 1754-1820), главни жупан, заменик државног судије, познати патриота, озбиљан и предани покровитељ науке и уметности. Својој нацији он је 1802. године поклатио збирку рукописа и књига енциклопедијског карактера. У складу са основним стремљењима и потребама епохе просветитељства, он је поставио себи циљ да прикупљањем и комплетирањем хунгарика, дела мађарске књижевности и научне литературе и дела која се тематиком или својим аутором везују за мађарску културу, створи услове за чување укупног мађарског писаног културног наслеђа. При том је непрекидно имао у виду и истицао да мађарска култура чини саставни део европског духовног блага. Библиотека коју је уступио нацији бројала је око 13.000 штампаних књига, више од 1.200 рукописних дела, више стотина географских карата или гравира, и представљала је реалну основу за развој националне библиотеке, најугледније институције овог типа у земљи. Својом другом великом донацијом, даривањем библиотеци такозване "шопронске збирке", гроф Сечењи је 1819. године утемељио и сакупљање и чување књига издатих у страним земљама.

Дан након доношења документа о оснивању Мађарске државне библиотеке Сечењи (A Széchényi Országos Magyar Könyvtár - Bibliotheca Hungarica Szechenyiano Regnicolaris), постојање институције регулисано је *краљевском потврдом*. За читалачку публику библиотека је отворена 10. децембра 1803. године. Назив јој је ускоро скраћен у Државна библиотека Сечењи (Széchényi Országos Könyvtár).

Раздобље које је трајало од утемељења институције до 1848. године, сматра се најважнијим периодом у стварању услова потребних за организовање њене делатности. Уз посебно залагање оснивача и других имућних и патриотски расположених појединаца, у тим годинама утврђене су најважније функције које прва библиотека нације треба да обавља.

Године 1808. Државна библиотека Сечењи постала је део управо основаног Мађарског националног музеја (Magyar Nemzeti Múzeum) и са својим

новим називом - Државна библиотека Сечењи Мађарског националног Музеја (Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára), деловала је више од једног века, да би 1910. године била регистрована као Државна библиотека Сечењи (Országos Széchényi Könyvtár). С оваквим називом она обавља посао и данас. Корисници, међутим, и у писаном и у говорном језику, радо користе скраћени назив, акроним ОСК (OSZK). Током 1846. године сав фонд институције пресељен је у просторије лепе, новоизграђене зграде Националног музеја које су библиотеци стајале на располагању наредних 139 година, све до пресељења у једну од реконструисаних зграда некадашње краљевске палате. Она је своју делатност обављала под патронатом Мађарског националног музеја до 1949. године, а у згради ове институције гостопримство је уживала све до 1985. године.

Напомена о обезбеђивању обавезног примерка, обухваћена оснивачким актом и потврђена одредбом надлежних власти, допринела је не само стварању могућности за даље повећавање и редовно и континуирано обнављање фонда библиотеке, него и стварању могућности за успостављање драгоцених веза са домаћим издавачима. Гроф Сечењи је до краја живота (1820. године) стално куповао књиге о сопственом трошку и непрекидно је настојао да попуни празнине које су се поткрале у збирци. Оснивач је створио темеље за израду и штампање каталога основне збирке и рукописних књига.

У свему што је постигнуто у овом периоду, значајну улогу одиграли су надвојвода Јосиф (József főherceg), велики поштовалац културе, и двојица научника библиотекара, Фердинанд Милер Јакоб (Miller Jakab Ferdinánd) и Иштван Хорват (Horváth István). Фонд је обогаћен куповином драгоцене збирке Миклоша Јанковића (Jankovich Miklós), поклоном грофа Иштвана Илешхазија (Illésházi István) и касније набавком заоставштине Иштвана Хорвата (Horváth István). У оквиру поменутих збирки, у институцију су доспеле чувене инкунабуле, кодекси и други примерци ретких библиотечких јединица.

Каснији развој библиотеке пролазио је кроз различите фазе. Револуција је 1848. године и за ову област културног живота отворила нове видике. Изашао је *Закон о штампи* који је регулисао питање обавезног примерка. Гушењем револуције, међутим, привремено је успорено па и заустављено остваривање многих конструктивних идеја. Током педесетих година рад је организован под неповољним околностима, те је тадашњи руководиоц институције Габор Матраи (Mátrai Gábor) у потпуности био препуштен себи и сам је, без ичије помоћи, морао да води рачуна о збиркама библиотеке. Његова је заслуга што је током шездесетих година рукописно одељење институције сређено по језику и формату. У то време то се сматрало изузетно функционалним принципом.

Након укидања апсолутизма и ослобађања од бирократског система и других слабости тзв. Бахове ере, створена је знатно повољнија клима за рад и

популаризовање рада институције и, што нимало није занемарљиво, за остваривање *редовне државне помоћи*. Поред тога што је после дужег застоја срећен део фонда хунгарика, године 1866. почела је да ради читаоница са 80 места. Захваљујући томе библиотека више није била само у служби научника и истраживача, него је отворила своја врата за све оне који су показивали интересовање за књигу. У периоду Аустро-угарске нагодбе барон Јожеф Етвеш (bárá Eötvös József), министар за верска и просветна питања, извршио је у склопу програма своје културне политике реорганизацију библиотеке, са циљем да се омогући функционалније коришћење фондова. Вратио је на снагу Закон о штампи из 1848. године, осигуравши поново на тај начин редовно приспевање обавезног примерка. Као новину увео је да се обрада библиотечких јединица организује по узору на систем по којем су књиге обрађиване у минхенској библиотеци (Hof- und Staatsbibliothek), која је у то време важила за најмодернију и најперспективнију институцију те врсте у Европи.

Непрекидним успоном и окупљањем све већег броја сарадника, створени су услови под којима је Национална библиотека била оспособљена да заузме централно место у научном животу земље. У прилог томе да се функција институције није сводила само на сакупљање и чување публикација, сведоче серије библиографија, стручних часописа и приручника у којима су корисници наилазили на разноврсне информације о фондовима или на расправе о историјату и раду библиотеке. Заслугом историографа Вилмоша Фракноија (Fraknói Vilmos), наследника Габора Матраија, омогућено је путем ових периодичних публикација упознавање јавности са подацима из текуће националне библиографије објављених књига, часописа, новина, географских карата и нотних записа.

Почев од 1860. године па до краја века, у периоду кад су националном библиотеком Мађарске управљали Бела Мајлат (Mailáth Béla) и Ласло Фејерпатаки (Fejérpataky László), без престанка се проширује њена делатност и утврђују нове функције. Издвојена су најважнија одељења посебних збирки. Поред одељења периодике или одељења рукописних збирки, 1882. године оформљено је одељење архиве, чији је фонд, након више од три деценије рада под окриљем библиотеке, у складу са захтевима нове организације, 1926. године премештен у просторије Државног архива. Као потпуно самостално одељење Музеја 1884. године основана је Државна библиотека за периодику, која је 1888. године постала самостални део Библиотеке и деловала под називом Одељење периодике Државне библиотеке Сечењи. Њено оснивање везује се за име Јожефа Сињеија (Szinyeyi József), који је по налогу прво Јожефа Етвеша и, потом, новог министра културе Агоштона Трефорта (Trefort Ágoston), уложио озбиљан вишедценијски рад прикупивши и комплетиравши многа недостајућа годишта

периодичних публикација, утврдивши при том најфункционалнији начин њихове обраде. Овај познати библиограф схватио је међу првима колику важност за научноистраживачки рад може да има проучавање текстова објављених на страницама новина и часописа. Године 1924. основано је Одељење за чување музичких партитура. Даљи настанак појединих одељења посебних збирки везује се за име Јожефа Фица (Fitz József), који је за директора Библиотеке именован 1934. године. У његовом периоду настали су Одељење старих мађарских књига, Одељење плаката и ситног библиотечког материјала, Одељење географских карата, Одељење збирке музикалија и Реферално одељење. Јожеф Фиц познат је по значајним техничким иновацијама помоћу којих је омогућена функционалнија употреба библиотеке. Између осталог, од великог је значаја био прелазак са ручног на машинско умножавање каталожких листића. Израђен је нови алфавитни каталог и створени су услови за замену тада већ застарелог и превазиђеног минхенског система стручне обраде библиотечких јединица, новим стручним каталогом изграђеним на основама међународне универзалне децималне каталогизације.

Темеље за израду националне библиографије створили су научници Карољ Сабо (Szabó Károly), Геза Петрик (Petrik Géza), Јожеф Сињеи и гроф Шандор Апоњи. После Другог светског рата, под управом Јожефа Ђеркеа (Györke László) и Габора Толнаија (Tolnai Gábor), послови израде библиографија постају централни предмет научних истраживања. Почетак озбиљнијег информисања јавности путем библиографских описа везује се за период између 1936. и 1941. године. Тада се јављају прва *посебно издвојена годишта националне библиографије*, која почиње редовно да излази под насловом Мађарске књиге (Magyar Könyvészet). Иначе, у овим годинама национална библиотека већ негује озбиљну издавачку делатност, која се сваке године континуирано обогаћује великим бројем нових стручних публикација, нових приручника.

Прва текућа библиографија појавила се 1946. године и обухватала је све публикације које су у фонд прispеле путем обавезног примерка. Свеске текуће националне библиографије и библиографије појединих чланака објављене су у то време под насловом Реперторијум мађарских периодичних публикација (A Magyar Folyóiratok Repertórium).

Број обавеза институције нарочито се повећао 1952. године, када је укинут Државни библиотечки центар (Országos Könyvtári Központ). Од тог тренутка национална библиотека је стекла статус *матичне библиотеке* за све научне и образовне библиотеке и добила је задатак да организује послове међународне размене, послове дистрибуције публикација унутар земље, послове међубиблиотечке позајмице, те послове везане за израду централног каталога.

Пред крај 20. века, у периоду када је библиотеком руководио Геза Попради (Poprády Géza), отворен је Историјски музеј (Történeti Múzeum). Он је сталног карактера и служи као сведочанство о минулим временима. У њему могу да се виде комади старог намештаја, опрема која се у разним периодима користила за обраду или заштиту грађе, фотографије документарне вредности, итд.

Значајан развој у раду многих одељења забележен је у периоду у којем су библиотеком руководили Бела Варјаш (Varjas Béla), Магда Јобору (Jóbori Magda) и Ференц Молнар (Molnár Ferenc).

ПОПУЊАВАЊЕ ФОНДОВА БИБЛИОТЕКЕ

Нема потребе посебно истицати колики је значај обезбеђивања обавезног примерка, када се зна да је у животу националних библиотека то један од најозбиљнијих видова попуњавања фондова.

Како је већ речено, сам оснивач се побринуо да напомена о праву на обавезни примерак нађе место у оснивачком акту библиотеке, што је 1804. године потврђено одредбом Већа намесника о обавезном примерку. Након скоро пола века, поменута обавеза регулисана је Законом о штампи. Пошто је, услед одређених историјских околности, дуже времена занемарен, овај закон је поново ступио на снагу 1867. године. Барон Јожеф Етвеш, који је у својству владиног министра за верска и просветна питања захтевао његово апсолутно и стално уважавање, учинио је још један корак напред. Успео је да спроведе да Музеј и Национална библиотека постану институције које се финансирају из државног буџета. Године 1897. усвојен је први Закон о обавезном примерку, који је у још већој мери стимулисао континуирани прилив публикација штампаних у земљи, те је национална библиотека на прекретници између два века већ поседовала 350.000 књига, 20.000 примерака периодике, 17.000 свезака рукописа, 400.000 архивских јединица, 120.000 примерака ситног неконвенционалног библиотечног материјала, 3.000 географских карата, 1.100 инкунабула и 400 комада средњовековних кодекса. Међу овим последњима било је 11 корвина.

Период великих друштвених криза успорио је процес попуњавања фондова. Године 1929. појавио се нови закон о обавезном примерку, који је од претходног био још повољнији и омогућио је бржи успон. Након Другог светског рата и опсаде Будимпеште, фонд је остао сачуван само захваљујући умешности и великој бризи руководства библиотеке.

Обавеза обезбеђивања *два обавезна примерка*, која потиче из 1952. године, омогућила је нагло повећавање фондова. Будући да библиотека од самог почетка има *статус музеја мађарске књиге*, један од та два примерка чува се као музејски примерак и стављен је ван употребе.

Од двадесетих година овог века интензивирањем је рад на набавци књига мађарских књижевника, научника или публициста који живе ван матичне земље. Посебна пажња поклања се и набавци књига преведених са мађарског на друге језике. Поред куповине књига штампаних у иностранству, један од најозбиљнијих видова обезбеђивања и набавке ових публикација је набавка путем размене са другим библиотекама или институцијама.

Ради стварања што бољих могућности за комплетирање фонда хунгарике, национална библиотека редовно прати каталоге разних аукција књига.

Од настанка библиотеке до дана данашњег на формирање фонда битно утичу одлуке дародаваца, завештања и откупи приватних библиотека.

Након значајног првог корака Ференца Сечењија, након набавке збирки Миклоша Јанковића, Иштвана Хорвата и Иштвана Илешхазија, фонд институције се увећавао и континуирано богатио убрзаним темпом, захваљујући великом броју других познатих личности заинтересованих за будућност библиотеке и спремних на лично одрицање ради подупирања подухвата од опште користи.

Игром случаја, истовремено са наступањем поменутих повољних промена везаних за установљавање државне годишње потпоре, могу да се запазе извесне промене у структури оних који се јављају као дародавци. „Како се држава све више почиње прихватати улоге финансијера библиотеке, односно музеја, тако почиње да јењава спремност појединаца на сопствена одрицања зарад улагања у набавку већих поклона за библиотеку. У редовима дародаваца све је мање имућних племића спремних да библиотеци поклоне колекције старих и ретких књига од изузетне вредности и све је више интелектуалаца спремних да поклоне сопствена дела“¹⁾. Наравно, драгоцени су и поклони такве врсте, али они не могу да имају значај какав су имали дарови велепоседника који су створили почетни фонд и одредили улогу и развојни пут институције.

Угледне личности, чији су поклони од непроцењиве вредности, јављају се поново почетком 20. века. Национална библиотека постала је власник две изузетне збирке. Ђула Тодореску (Todoroszku Gyula) и његова супруга Аранка Хорват (Horváth Aranka) поклонили су 1919. године своју личну библиотеку, запажену по великом броју старих и ретких књига мађарског језичког подручја.

Нарочито место у фонду институције заузима поклон чувеног библиофила, грофа Шандора Апоњија (Gróf Arponyi Sándor). Према његовој жељи израженој у тестаменту, Библиотека Апоњијана (Bibliotheca Arponyana) постала је део Државне библиотеке Сечењи Мађарског националног музеја 1925. године. Огромну вредност ове галантне донације још је више повећала удовица дародавца, Александра Естерхази (Esterházy Alexandra), која је 1929. године Мађарском националном музеју поклонила палату у којој су се књиге налазиле,

са целокупним намештајем и повећим имањем на којем је палата била смештена.

Збирка књига која је на овај начин доспела у Националну библиотеку, по свом обиму приближава се збирци оснивача, Ференца Сечењија. Што се пак њене структуре тиче, треба знати да је гроф Апоњи књиге сакупљао плански, дајући апсолутну предност набавци хунгарика. Предмет његовог сакупљања био је ипак сасвим специфичан. Како сам каже, сакупљао је „дела мађарских аутора, објављена ван граница домовине на језику који није мађарски и дела страних писаца објављена ван границе Мађарске, која се односе на ову земљу или су упућена Мађарима“. На веома јасно формулисано опредељење он се одмах надовезује мало несигурнијим речима: „Оно што се односи на мађарско - то је доста широк појам и није увек лако одредити му границе“²⁾. Уз овако наведен и увек уважаван сопствени програм, гроф Апоњи се, у правом смислу речи, појавио као најозбиљнији следбеник дела и замисли оснивача мађарске Националне библиотеке - Ференца Сечењија. У своју збирку он је сврстао искључиво монографске публикације. Периодику није сакупљао. Био је не само изузетан сакупљач, него и прави библиотекар који је налазио изазова у томе да сваку књигу педантно и студиозно обради. Захваљујући њему, националној библиотеци дат је на употребу каталог целокупне збирке урађен његовом руком, каталог који данас представља најкомплетнију информацију о хунгарикама штампаним у иностранству.

Напокон, треба поменути да је гроф Апоњи могао да се прихвати не-свакидашњег и специфичног, али за заједницу веома корисног сакупљачког задатка захваљујући томе што је доста времена проводио у иностранству. Потицао је из дипломатске породице. И отац, и деда били су му у дипломатској служби. Традиционалним и утабаним стазама кренуо је и он сам, те нимало није чудно што је обишао све важније европске градове. Његова збирка данас заузима угледно место у националној библиотеци Мађарске и чува се у посебној просторији као посебна збирка.

Од великог је значаја што су 1932. године Националној библиотеци враћена 33 средњовековна кодекса која су за време Хабсбуршке краљевине доспела у бечки двор. Међу овим књигама налазе се Геста Хунгарорум (Gesta Hungarorum) неидентификованог аутора којег у науци називају Анонимус (Anonymus), Илустрована хроника и још 16 корвина.

У свом фонду институција чува библиотеке познатих личности: Лајоша Кошута (Kossuth Lajos), Имреа Мадача (Madách Imre), Шандора Кишфалудија (Kisfaludi Sándor), итд.

НАЈНОВИЈИ ПЕРИОД У ФУНКЦИОНИСАЊУ НАЦИОНАЛНЕ БИБЛИОТЕКЕ

Мада је већ раније постало очигледно да је фонд библиотеке прерастао капацитете просторија у којима је био чуван у згради Националног музеја, одлука о пресељењу у једну од здања бивше краљевске палате донета је тек 1959. године. Након дужег периода адаптације, поменута грађевина и њене просторије оспособљене су за предвиђену намену тек 1985. године. Тада је библиотека са својим целокупним благом смештена у свој нови дом, у тзв. Ф зграду будимске краљевске палате. Истина, она није заузела баш оне просторије у којима се некада налазила библиотека краља Матијаса, али се зато нашла у просторијама које су у пуној мери прилагођене потребама институције и, још више, потребама њених многобројних корисника.

Крило у којем је смештен фонд библиотеке окренуто је према Табану, делу Будима који је у 18. веку називан Српска варош. У здање се може ући на два улаза. Као што је то често случај са зградама грађеним на обронцима брда, кроз улаз окренут према Табану стиже се у приземље, а кроз главни улаз, кроз тзв. двориште са лавовима, гости доспевају одмах на пети спрат.

О ЗБИРКАМА НАЦИОНАЛНЕ БИБЛИОТЕКЕ И ЊИХОВОЈ ЗАШТИТИ

Основни фонд националне библиотеке чине књиге објављене у Мађарској или у другим земљама од 1601. године, те годишта новина и часописа. Мада се од самог почетка функционисања институције увек изузетна пажња поклањала набавци хунгарика, може се рећи да фонд ипак има *универзалан карактер*. Набављају се књиге из свих земаља света и различитог жанра. Ниједан део фонда није позајмног типа. Својим корисницима збирке стоје на располагању у читаоницама опремљеним са 800 седишта. Део фонда може да користи сваки грађанин из Мађарске или из иностранства који је напунио 18 година. У овом тренутку институција има око 8 милиона јединица. Важно је напоменути да се до највећег броја публикација штампаних у Мађарској и данас долази путем обавезног примерка, а не куповином. У збиркама се чувају многе књиге и периодичне публикације које представљају једини постојећи примерак у свету. Од самог настанка библиотеке одувек се посебна пажња поклањала набавци библиофилских издања, набавци издања у којима илустрације саме по себи представљају својеврсна ремек-дела. Сlike у књигама дела су познатих илустратора, те су у импресуму обично назначена и њихова имена. У збиркама библиотеке чувају се сва дела познатих мађарских књижевника и научних радника у већем броју издања и, свакако, прво издање.

Чине се посебни напори да у фонд доспе свака књига, објављена у Мађарској на језицима народа који на овим просторима вековима живе заједно са Мађарима, дакле на бугарском, грчком, румунском, русинском, словачком и српском језику. Будући да институција не набавља само хунгарике него и књиге које информишу о издавачкој делатности других цивилизација, занимљиво је споменути збирку публикација које расправљају о питањима масонских организација у 18. веку, или збирку литературе француског просветитељства, немачког класицизма, енглеског романтизма, итд.

Међу многобројном научном литературом важно место заузимају књиге које се баве језичким и културним везама насталим између Мађара и народа такозване угрофинске језичке заједнице. Приликом утврђивања предмета сакупљања, увек се посебан значај поклањао публикацијама које третирају занимљиву тему прожимања мађарске културе и мађарског језика са културом и језиком народа сасвим других језичких група. Сакупљају се штампарски производи везани за разне научне области: филолошка литература, књижевно-историјска литература, литература везана за историјат књиге, за развој библиотекарске струке, за природне науке итд.

Од настанка библиотеке без прекида су чињени напори да празнине у фонду књига буду сведене на што је могуће мању меру. Такав принцип важио је и у погледу набавке периодике. Тешкоће везане за почетни период, у којем издавачи питање обавезног примерка у домену штампе најчешће нису схватили озбиљно, сада су превазиђене. Велика важност придаје се обезбеђивању прилива новина и часописа из иностранства штампаних на мађарском језику. Наравно, набављају се и најпознатији листови штампани на другим језицима. *Фонд периодике* данас поседује 250.000 годишта новина и часописа и у њему се могу наћи примерци текстова из скоро свих значајнијих периода и најразноврснијих области. У овој збирци чува се периодика које у другим библиотекама нема.

У оквиру *главног одељења посебних збирки* формирана су посебна одељења за стара издања, рукописе, плакате и ситан библиотечки материјал, за музикалије, географске карте, за позоришни живот, одељења у којима се чувају историјски интервјуи, као и збирке које су донедавно у потпуности биле стављене ван употребе из политичких разлога.

Са посебном пажњом организује се *рад одељења старих публикација*. У њему се чувају најстарија издања сврстана у четири збирке. У првој збирци налази се 1700 инкунабула, које су већ од 1865. године издвојене и смештене у Сечењијеву свечану салу. Друга збирка обухвата 8.600 примерака књига из такозване Старе мађарске библиотеке. Те књиге су настале пре 1711. године. У трећој збирци чува се преко 5.000 хунгарика из заоставштине грофа Апоњија. Четврта збирка припада фонду институције од 1950. године и обухвата 13.000

књига насталих у 16. веку. Међу њима значајно место заузимају издања штампана на старословенском језику. У овом одељењу чувају се нотне свеске настале пре 18. века. Код збирке старих издања попуњавање се и данас обавља плански.

Што се *рукописног одељења* тиче, поређења ради, занимљиво је навести да је првобитна библиотека Ференца Сечењија обухватала 1.200 свезака рукописа, док збирка данашње библиотеке поседује преко 900.000 јединица. Данас су детаљно утврђени принципи на основу којих се формира ова збирка. Сходно томе, у њој се чувају рукописни документи појединаца који могу да послуже као извор научноистраживачких радова у одређеним областима, а не спадају у домен архивске грађе. Под рукописним документима подразумевају се текстови писани руком, писаћом машином, или снимљени на магнетофонској траци. Такође је утврђен и нови систем за њихово класификовање. Они се више не групишу на основу раније установљених формалних показатеља, већ на основу сличности која произлази из њихове провенијенције. У овој збирци наилазимо на 1.100 средњовековних рукописа, на око 30.000 рукописа сачуваних по свескама и на 180.000 писама. Међу средњовековним рукописима писаним мађарским језиком, посебно се истичу један од најстаријих споменика, текст Посмртног говора (Halotti Beszéd) сачуван у тзв. Кодексу Прај (Pray-kódex) и Легенда о светом Фрањи Асишком (az Assisi Szent Ferenc legendája) која је саставни део Јокаијевог кодекса (Jókai-kódex). Међу латиничним рукописима, поред Гесте хунгарорум и Илустроване хронике, у збирци запажено место заузимају 33 корвине. Као посебна вредност ту се чувају рукописи касније објављених дела, или писма познатих личности. Напокон, овде су смештене рукописне нотне свеске настале пре 16. века.

Плакати и неконвенционални библиотечки материјал чувају се у посебном одељењу од 1935. године. У збирци која обухвата више од два милиона јединица сакупљених од 1711. године до данас, налазе место разни проспекти, леци, плакати, разгледнице, посмртнице, изложбени каталози, пригодни говори, ex librisi. Посебну документарну вредност имају материјали штампани нпр. 1848, 1849. или 1956. године, те агитациони леци штампани и растурани илегално са намером пружања отпора фашизму у периоду између два светска рата.

Поодавно се чувају и сређују најразноврснији музички документи, који су од 1924. године почели да приспевају убрзаним темпом. Право на обавезни примерак обезбеђено је у овој области од 1890. године. Збирка данас обухвата преко 270.000 јединица. У одељењу *музикалија* сакупљају се сви музички материјали, неовисно од облика у којем су угледали светлост дана. Ту спадају штампане, руком писане, умножене брошуре, програмске свеске, као и звучни записи.

Занимљиво је споменути да се овде чува стотинак Хајдновом (Joseph Haydn) руком писаних нота, насталих у периоду његовог дужег боравка у резиденцији у Београду.

денцији Естерхазијевих (Esterházy-rezidencia), а могу се наћи и аутографи Франца Листа (Liszt Ferenc). На основу постојећих докумената може се пратити историјат музике која је настајала на тлу ове земље, или која се везује за мађарске композиторе. Посебну вредност има збирка која илуструје музичко стваралаштво других европских земаља. Рукописне партитуре збирке Бартфаи (Bartfai Gyűjtemény) нпр. чувају успомене на ренесансни период.

Одредбом о праву националне библиотеке на обавезни примерак из 1804. године обухваћене су и географске карте. *Одељење географских карата* постало је самостално 1939. године. Фонд је тада обухватао око 150.000 штампаних и 35.000 рукописних карата, 84 рељефне земљописне карте, 58 географских глобуса земље или небеског свода и, уз то, преко 1800 свезака образложења.

Почетним фондом за сакупљање картографских докумената може се сматрати оних 1500 географских карата које је библиотеци приликом оснивања уступио Ференц Сечењи. У складу са општим принципима по којима рад у библиотеци функционише, и у оквиру овог одељења предност се од самог почетка даје сакупљању хунгарика. Поред тога збирка има универзалан карактер, и значајна је јер омогућује упознавање са историјатом картографије.

Међу штампаним документима, као једна од највећих вредности заоставштине грофа Апоњија, ту се чува најстарија карта Мађарске (Tabula Hungariae ad quatuor latera). Документарна вредност ове карте, дрвореза мајстора Лазара, посебно је значајна због изразито великог броја назначених топонима.

Што се тиче јединица које воде порекло из збирке оснивача, посебно се истиче руком рађена Cartae Maritimae (рад G. Benincasa), која потиче из 1417. године. Са својих 7 страна она је стајала у служби морепловаца.

Од атласа вреди поменути лионско (1541), односно франкфуртско (1601) издање Географије Клаудија Птолемеја (Geographia, Claudius Ptolemaios). У збирци глобуса посебно место заузима бакрорезни глобус који потиче из 1632. године (M. Greuter) пречника 48 см, и руком рађени глобус Ласла Перцела (Perczel László) из 1862. године, пречника 132 см.

Веома је занимљива збирка рукописа и публикација везаних за чудесни свет позоришта. Јединице које су послужиле за темељ овог фонда такође потичу од оснивача, а за њихов каснији развој можемо бити захвални појединцима који су својим колекцијама непрекидно обогаћивали збирку. Међу њима нарочиту улогу су имали Јожеф Бајер (Bayer József), први историчар театра, Јожеф Сињи, некадашњи руководиоца одељења периодике, глумац Лажош Фанчи (Fancsy Lajos) и Пал Ракодцаи (Rakodczai Pál).

Најважнији део фонда овог одељења чини збирка од 30.000 текстова позоришних комада, доспелих у библиотеку после Другог светског рата из библиотеке појединих позоришта (Nemzeti Színház, Vígszínház, Népszínház). Међу

овима нарочито су вредни пажње примерци, који су припадали редитељу или шапачу, а добијени су од Игнаца Кречањија (Krecsányi Ignác).

Настанак поменутог одељења, у савременом смислу речи везује се за 1949. годину. У његовом фонду чува се 380.000 примерака ситног библиотечног материјала, који се у овој области углавном састоји од програмских свезака или каст-листа. У погледу историје позоришног стваралаштва значајна је збирка од 130.000 фотографија, те збирка од 30.000 оригиналних костимографских и сценографских пројеката. Резбарије похрањене у овом фонду обухватају дела Миклоша Барабаша (Barabás Miklós), Јожефа Мараштоњија (Marastonyi József) и Рудолфа Алта (Alt Rudolf). Као помоћно средство за боље сналажење по богатом материјалу, служи приручна библиотека од 800 књига.

У овој збирци смештено је неколико већих позоришних архива са пропратном документацијом (Acta Theatralia Esterházy-színházak, Nemzeti Színház, Vígszínház).

Од 1953. године, под окриљем одељења посебних збирки, функционише и чувена *спомен-библиотека* која припада цистерцитском самостану смештеном у месту Зирц, и која носи назив *Антал Регули* (Reguly Antal). Самостан који је 1182. године основао краљ Бела III (III. Béla király), поседовао је већ у 13. веку озбиљну збирку књига. У лепој просторији библиотеке данас је смештен фонд од 60.000 публикација које се налазе под заштитом државе.

Новијег је датума настанак одељења у којем се чувају материјали везани за одређена историјска раздобља. Његовом претечом можемо сматрати некадашње одељење са публикацијама које су биле на индексу.

У фонду овог одељења чувају се текстови посвећени активностима десно оријентисаних грађана у периоду између два рата, текстови који информишу о животу емиграције после 1945. године, те тзв. самиздат публикације настале током осамдесетих година 20. века. Заслуга је Ђуле Јухаса (Juhász Gyula), тадашњег генералног директора националне библиотеке, што је имао довољно слуха за демократске промене и омогућио да се од 1988. године ова збирка користи без икаквог ограничења. Ту се чувају дела за која су некадашње комисије, партија или влада процениле да им садржај није за „обичне читаоце“, те их је било могуће листати само уз прибављање одређених дозвола. Од 1988. године предмет сакупљања овог одељења проширен је на видеодокументацију, а од 1991. године и у његовом домену може да се оствари обавезни примерак. Од 1992. године сакупљају се касете креативних радионица формираних ради остваривања могућности упознавања ризнице покретних слика земље. На тај начин омогућено је да се заинтересованима стави на располагање документација мађарске телевизије или филмске индустрије.

Обрада видео докумената организује се преко библиографских база података са одговарајућом рачунарском подршком. Претраживање по тезаурусу омогућено је помоћу система видеотезауруса.

Оснивање *видеотеке историјских збивања*, која се налази у оквиру овог одељења, такође је новијег датума. Видеотека је настала као резултат техничких могућности и друштвено-историјских потреба, које су се почеле јављати крајем двадесетог века. У фонду видеотеке у овом тренутку је похрањено 450 разговора са познатим и занимљивим личностима.

Међу најважније функције библиотеке несумњиво спада заштита фонда. Како и приличи институцији попут ове, Библиотека Сечењи обављању поменутог задатка поклања посебну пажњу. Заштита се обавља у виду микрофилмовања, повезивања, конзервирања или рестаурирања одређених публикација. У *главном одељењу заштите* рестаурирају се и повезују књиге. Ретке публикације се преносе на микрофилмове. На жалост, све је више у порасту број дела која због старости и оштећености пред читаоце могу доспети само путем микрофилмова.

Од 1952. године, кад је основано одељење за микрофилмовање, континуирано се обављају послови преношења највреднијег дела фонда на микрофилмове (кодекси, инкунабуле, значајни рукописи, старе књиге, географске карте, музичка документација и, пре свега, разна годишта новина и часописа). Код овог поступка негативи филмова се архивирају, а дупликати позитиви стоје на располагању заинтересованима. Микрофилмовање у боји обавља се од 1976. године, што је нарочито битно за области попут историјата позоришног живота, или за презентовање садржаја плаката.

Поред заштите делова сопственог фонда, библиотека чини услуге и својим корисницима, припремајући о похрањеним документима црно-белу репродукцију или репродукцију у боји. У кругу истраживача веома су популарни тзв. канон (сапоп) дупликати, који настају припремом отиска на папиру са већ постојећих микрофилмова.

Континуирано се рестаурирају и повезују оштећени делови збирке. Сем тога, послове рестаурирања и конзервирања стручњаци библиотеке обављају за потребе спомен-библиотеке у Зирцу, или за друге црквене библиотеке које у својим фондовима чувају кодексе, инкунабуле или глобусе.

О ИНФОРМИСАЊУ КОРИСНИКА

Национална библиотека Мађарске је рад на увођењу аутоматске обраде података, уз обезбеђивање одговарајуће рачунарске подршке, отпочела током седамдесетих година 20. века у *главном одељењу набавке и обраде*. Интензиван

напредак, међутим, забележен је у том погледу у периоду када је институцијом руководио Ђула Јухас. Мада по струци историчар, он је у доста тешким условима са великим знањем и заносом покушавао да се посвети суштинским питањима библиотечке струке. Како његов наследник Геза Попради вели: „Сва своја настојања усмерио је у правцу успостављања равнотеже између две основне функције библиотеке, између функције чувара вредности (музејске) с једне и информативне функције, с друге стране“⁽³⁾. Било му је јасно да се таква равнотежа најбоље може успоставити применом технологије коју је понудио крај 20. века.

Као библиотека националног значаја и као центар израде националне библиографије, Државна библиотека Сечењи има обавезу да организује каталошку и библиографску обраду сваке припеле публикације. Велики и разноврсни фонд библиотеке у потпуности је обрађен и корисници о њему могу бити информисани путем разних каталога. Књиге објављене закључно са 1991. годином могу се наћи у класичном абecedном или стручном каталогу, а књиге штапане од почетка 1992. године, ваља тражити на он лине каталогу формираном у склопу библиотечког рачунарског система који функционише под називом НЕКТАР (Nemzeti Könyvtári Átfogó Információs Rendszer).

У овом тренутку у библиотеци се континуирано обавља компјутерска обрада публикација. Он лине каталог који стоји на располагању читаоцима може да се користи у читаоницама на три језика: мађарском, енглеском и немачком. Током летњег периода, када библиотека није отворена, корисници могу да претражују по он лине каталогу.

Већ од осамдесетих година прошлог века почела је да се намеће потреба за постојањем умреженог рачунарског система који би био у стању да обухвати све процесе у функционисању библиотеке.

Године 1987. купљен је рачунар IBM 9377 са неколико терминала и персоналних рачунара који се употребљавају као терминали. Поред IBM софтвера набављен је интегрисани библиотечки систем DOBIS/LIBIS, пројектован за потребе универзитетских библиотека у Дортмунду, односно Левену, који је у доста великој мери нашао примену међу европским земљама.

Путем одговарајућих подсистема обезбеђује се подршка за још неколико донедавно класичним начином обављаних функција (набавка, позајмица, приспевање јединица периодике итд.).

Поред основних база, изграђено је неколико база података којима као основа служи MicroISIS програмски пакет који је компатибилан са оперативним системом НЕКТАР.

Уз помоћ рачунара SUN набављеног 1994. године, који ради под оперативним системом UNIX, омогућено је коришћење услуга Интернета, а од 1996. године библиотека има свој сајт.

Током последњих неколико година формирана је дигитална збирка у којој се сакупљају и чувају записи на савременим медијима, компакт дисковима, дискетама или тракама. Сем тога, уз помоћ микрофилмова припремају се фото-типска издања књига које се могу сачувати само уз овај вид заштите.

Прелазак на рад са рачунарима и изградња базе података представљали су нарочито велики корак напред на подручју израде националне библиографије.

Захваљујући преласку на обраду података путем рачунара, библиографски описи књига се од 1976. године налазе у бази података. Од 1986. године база података периодике може се претраживати и на компакт дисковима. Из базе података припремају се годишње кумулативне библиографије. Постоји база података која заинтересованима пружа сталне информације о библиотекама у Мађарској у којима се могу наћи инострани часописи објављени на страним језицима.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА И МАТИЧНИ ПОСЛОВИ БИБЛИОТЕКЕ

Национална библиотека Мађарске члан је многих међународних организација попут IFLA (International Federation of Library Institutions and Associations), FID (Federation of International Documentation), LIBER (Ligue des Bibliothèques Europeene de Recherche), итд.

Сваке године библиотекарски ове земље учествују у раду међународних организација, а и Национална библиотека Мађарске организује међународне конференције о најактуелнијим темама. Године 1998. на пример, организован је у Суботици међународни стручни скуп библиотекара на тему *Улога регионалне сарадње у развоју библиотекарства*, на којем је узело учешћа више стручњака из Мађарске, па и из Државне библиотеке Сечењи. Многи библиотекарски из ове земље организовано одлазе на студијска путовања у иностранство, где проучавају методе рада сродних институција, или трагају за подацима о хунгарикама. У том погледу значајна је сарадња између националних библиотека Мађарске и наше земље. Поред тога што код нас има доста хунгарика, и библиотекарски Југославије су заинтересовани за све врсте публикација које за нас представљају завичајну грађу.

Национална библиотека Мађарске успоставила је добре односе са националним библиотекама свих околних земаља (Чешка, Румунија, Словачка и Југославија).

Матичне послове национална библиотека од 1952. године обавља путем тзв. Кабинета за библиотечке науке и матичне послове (Könyvtártudományi és Módszertani Kabinet), а од 1959. године путем Центра за библиотечке науке и матичне послове (Könyvtártudományi és Módszertani Központ). Од 1997. године

основан је Библиотечки институт (Könyvtári Intézet), са задатком пружања стручне помоћи свим јавним библиотекама у земљи. Овај институт задужен је за организовање разних видова образовања библиотечких радника, за сарадњу са библиотекама других земаља, те за одржавање везе са сродним институтима других земаља.

На крају, желим да се са још неколико мисли вратим самом почетку, Библиотеци Корвинијани и њеном оснивачу.

Личношћу краља Матије, тајанственом, противречном, и веома сложеном, много су се бавиле и историја и књижевност (како народна тако и уметничка). Упркос различитим мишљењима и вредновањима, историчари се углавном слажу у томе да је његова библиотека била једна од најзначајнијих у Европи.

Заједно са другим видовима културног живота двора, она је скоро у потпуности замрла након Мохачке битке. Неизмерно културно благо, садржано у књигама и најлепшим кодексима, делом је уништено, а делом расуто по свету. Књиге које су сачуване данас су предмет многих научно-истраживачких радова. Непрекидно се чине покушаји да се некадашња библиотека што верније реконструише. По разним библиотекама света данас је сачувано 216 корвина. Познато је да им се број пре пола миленијума кретао између 1500 и 2000. Од 1882. године до данас организоване су изложбе корвина у више наврата. Најсвеобухватнија међу њима организована је поводом 500-годишњице смрти краља Матије 1990. године, у просторијама Националне библиотеке Мађарске. За ту прилику позајмљен је велики број сачуваних корвина из многих библиотека света и изложено више од две трећине данас евидентираних књига. Сем тога, током протекла два века стално су чињени покушаји да се прибави понека загубљена књига и врати у Националну библиотеку Мађарске. У овом тренутку Библиотека Сечењи у свом фонду чува 35 корвина.

Напомене

- 1) Somkuti Gabriella: "A Széchényi Könyvtár állományának alakulása 1867-1874 között", Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1991-1993, Budapest
- 2) Arponyi Sándor: Hungarica. Magyar vonatkozású külföldi nyomtatványok. 1-2. köt. Bp., 1900, Bibliotheca Arponyana, Magyarország és Európa az Arponyi-gyűjtemény tükrében, Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár, Bp. 1995.
- 3) Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve, Budapest, 1997.

Литература

1. Országos Széchényi Könyvtár (A magyar nemzeti könyvtár), Közreadja az Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1998.
2. Az Országos Széchényi Könyvtár épülete, Az Országos Széchényi Könyvtár füzetek - 9, Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1996.
3. E. Kovács Péter: „Matthias Corvinus“, Officina nova, Budapest, 1990.
4. Bibliotheca Apponyiana, Magyarország és Európa az Apponyi-gyűjtemény tükrében, Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár, Budapest 1995.
5. Душан Ј. Поповић: Срби у Будиму, Београд, Српска књижевна задруга, 1952.
6. Др Андраш Давид: Мостови узајамности, Раднички универзитет „Радивој Тирпанов“, Нови Сад, 1977.
7. Az Országos Széchényi Könyvtár (A Magyar Nemzeti Könyvtár), Szerkesztő dr. Németh Mária, A 3. kiadás szerkesztője dr. Kovács Ilona, Budapest, 1985.
8. Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1991-1993. Bp. 1997.

Резиме

Национална библиотека Мађарске настала је почетком 19. века. За темељ њеног фонда послужиле су књиге, периодичне публикације и друге библиотечке јединице које је својој нацији поклонио гроф Ференц Сечењи.

Принцип по којем библиотека у првом реду набавља *хунгарике*, публикације завичајног карактера, утврдио је сам оснивач, и он је примењиван све до данас. Упркос томе у фонду се чувају и друга дела, па се може рећи да институција има универзалан карактер.

Као што је случај и код других националних библиотека, фондови се и овде првенствено попуњавају путем обавезног примерка, поред тога путем поклона и куповином.

Од првих година постојања ове институције до данас, велика пажња посвећује се утврђивању, сталном побољшавању и осавремењивању начина информисања корисника, заштити фонда и раду на школовању и обучавању библиотечких радника.

Крај 20. века карактеристичан је по примени нових техничких решења како у погледу информисања путем каталога или библиографског описа, тако и у погледу заштите најстаријег дела фонда. Осим класичних публикација, током последњих година чувају се електронски облици текстуалних, сликовних и тонских записа.

Од настанка националне библиотеке до данас непрекидно се чине покушаји да се реконструише средњовековна библиотека краља Матије Хуњадија.

Јудита Планкош Национална библиотека Венгрии

Резюме

Национална библиотека Венгрии появилась в начале 19. века. Фундаментом ее фонда послужили книги, периодические издания и другие библиотечные единицы, которые своему народу подарил граф Ференц Сеченьи.

Принцип, по которому библиотека прежде всего комплектует венгерскую литературу и публикации местного характера, утвержден самым основателем и он применяется до сих пор. Кроме того в фондах хранятся и другие произведения, дающие этому учреждению универсальный характер.

Как и в других национальных библиотеках и здесь фонды прежде всего комплекуются через обязательный экземпляр, дар и покупку.

С самого начала этого учреждения до сих пор, большое внимание уделяется определению, постоянному улучшению и модернизации способов информирования пользователей, защите фонда и образованию и обучению библиотечного кадра.

Конец 20. века отличается применением новых технических решений, как в информировании при помощи каталогов или библиографического описания, так и в защите самой старинной части фонда. Кроме традиционных публикаций, в последние годы хранятся электронные виды текстуальных, картинных и звуковых записей. С момента возникновения национальной библиотеки до сих пор, беспреывные попытки реконструкции средневековой библиотеки короля Матвея Хуньяди.

Judita Plankoš
The National Library of Hungary.

Summary

The National Library of Hungary was founded in XIX century. Books, periodical Publications and other librarian records, donated to his Nation by the Count Ferenc Sečenj, served as basement for its Holdings.

The Founder personally has established the Librarian Concept of Acquisition of "Hungarica", of Publication of national character, and it remains unchanged until today.

In spite of that, in the Library's Holdings are conservated other Books and documents, so the Institution has also a universal character.

Like in other National Libraries, the Collections are completed by the means of the obligatory copy, books donations and purchasing.

Since the first years of existence of this Institution until today, a great attention is dedicated to define, continually improve and modernize the way of informing the users, to protect the Library's Holdings and to educate and train library workers.

The end of the XX century is characterized by the application of new technical solutions, as well as in informing through catalogues and bibliographic descriptions, as in protecting the oldest part of the Holdings. Except classical publications, during last years are preserved also the electronic/digital forms of the textual, pictorial and audio records.

From the foundation of the National Library up to now, efforts are made to reconstruct the Middle Age Library of the King Matija Hugnadia.